

Test Booklet Code & Serial No.

प्रश्नपत्रिका कोड व क्रमांक

Paper-II

SOCIAL WORK

C

Signature and Name of Invigilator

Seat No.

--	--	--	--	--	--

1. (Signature) .....

(In figures as in Admit Card)

(Name) .....

Seat No. ....

2. (Signature) .....

(In words)

(Name) .....

OMR Sheet No.

--	--	--	--	--	--

(To be filled by the Candidate)

JAN - 20218

Time Allowed : 1¼ Hours]

[Maximum Marks : 100

Number of Pages in this Booklet : 24

Number of Questions in this Booklet : 50

Instructions for the Candidates

- Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
- This paper consists of **50** objective type questions. Each question will carry **two** marks. **All** questions of Paper-II will be compulsory, covering entire syllabus (including all electives, without options).
- At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
  - To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
  - Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.**
  - After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
- Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
Example : where (C) is the correct response.

(A)	(B)	(C)	(D)
-----	-----	-----	-----
- Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only**. If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
- Read instructions given inside carefully.
- Rough Work is to be done at the end of this booklet.
- If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
- You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
- Use only Blue/Black Ball point pen.**
- Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.**
- There is no negative marking for incorrect answers.**

विद्यार्थ्यांसाठी महत्वाच्या सूचना

- परिक्षार्थींनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठावरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणांस दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
- सदर प्रश्नपत्रिकेत **50** बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास **दोन** गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील **सर्व** प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे. सदरचे प्रश्न हे या विषयाच्या संपूर्ण अभ्यासक्रमावर आधारित आहेत.
- परीक्षा सुरू झाल्यावर विद्यार्थ्याला प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनिटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी अवश्य तपासून पहाव्यात.
  - प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्विकारू नये.
  - पहिल्या पृष्ठावर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून पहावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चुकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली सदोष प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटातच पर्यवेक्षकाला परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळी वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
  - वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
- प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळ/निळ्या करवा.
उदा. : जर (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.

(A)	(B)	(C)	(D)
-----	-----	-----	-----
- या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे **ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शवावीत**. इतर ठिकाणी लिहीलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
- प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोऱ्या पानावरच कच्चे काम करावे.
- जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणा व्यतिरिक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खूण केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमार्गांचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्याला परीक्षेस अपात्र ठरविण्यात येईल.
- परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्याने मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापी, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
- फक्त निळ्या किंवा काळ्या बॉल पेनचाच वापर करावा.**
- कॅल्क्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.**
- चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.**

JAN - 20218/II—C

SOCIAL WORK**Paper II****समाजकार्य****प्रश्नपत्रिका II****Time Allowed : 75 Minutes]****[Maximum Marks : 100**

Note : This Paper contains **Fifty (50)** multiple choice questions. Each question carries **Two (2)** marks. Attempt *All* questions.

सूचना : या प्रश्नपत्रिकेत एकूण **पन्नास (50)** बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला **दोन (2)** गुण आहेत. **सर्व** प्रश्नांची उत्तरे सोडवा.

1. Secular ideologies deals with : (A) Belief and explanations that legitimate a social structure (B) Purpose of life and death (C) Social inequalities (D) Superstitions	1. निधर्मी तत्त्वज्ञान खालीलपैकी कशाशी संबंधित आहे ? (A) अशा श्रद्धा आणि स्पष्टीकरण जे सामाजिक संरचनेला न्यायोचित ठरवतात (B) मानवी जीवनाचा जगण्या-मरण्याचा उद्देश (C) सामाजिक असमानता (D) अंधश्रद्धा
2. Child-line is helpline ..... (A) for all children (B) only for school children (C) only for orphan children (D) only for child in conflict with law	2. चाईल्ड लाईन ही ..... हेल्पलाईन आहे. (A) सर्व मुलांसाठी (B) फक्त शालेय मुलांसाठी (C) फक्त अनाथ मुलांसाठी (D) फक्त विधी संघर्षग्रस्त मुलांसाठी
3. Three classic models for group practice are ..... (A) Social goals, reciprocal and remedial (B) Therapeutic, reciprocal and remedial (C) Remedial, residual and advance (D) Remedial, social goals, team	3. समूहकार्याचे तीन क्लासीकल प्रारूप : (A) सामाजिक ध्येय, पारस्परिक आणि उपायात्मक (B) उपचारात्मक, पारस्परिक आणि उपायात्मक (C) उपायात्मक, अवशिष्ट आणि प्रगती (D) उपायात्मक, सामाजिक ध्येय आणि चमू

4. Mary Richmond's 'Social Diagnosis' can be considered as the first book of :
- (A) Social group work
(B) Social and preventive medicine
(C) Social case work
(D) Community organisation
5. Hallucination is a common occurrence in clients with :
- (A) Substance abuse
(B) Depression
(C) Regression
(D) Phobia
6. Public Corporations have been created with the objective of :
- (a) To increase profits
(b) Operational flexibility and autonomy
(c) Creating various job opportunities
(d) Handling large scale projects
- Codes :*
- (A) (a)
(B) (b), (c), (d)
(C) (b)
(D) (c), (d)

4. मेरी रिचमंडचे 'सामाजिक निदान' ह्याचा खालीलपैकी कशाबाबतचे पहिले पुस्तक म्हणून विचार केला जाऊ शकतो ?
- (A) सामाजिक समूहकार्य
(B) सामाजिक तथा प्रतिबंधात्मक वैद्यक
(C) सामाजिक व्यक्तिस्हाय कार्य
(D) समुदाय कार्य
5. पुढीलपैकी कोणत्या आशिलांच्या बाबतीत भास होणे ही एक वारंवार घडणारी घटना असते ?
- (A) अंमली पदार्थ सेवन करणाऱ्या
(B) अवसादग्रस्त (खिन्नता)
(C) परागमन बाधित
(D) भयगंडग्रस्त
6. सार्वजनिक महामंडळांची निर्मिती पुढीलपैकी कुठल्या उद्दिष्टाकरिता करण्यात आली आहे ?
- (a) नफा वाढवण्यासाठी
(b) कार्यात्मक लवचिकता आणि स्वायत्ततेसाठी
(c) विविध रोजगाराच्या संधी निर्माण करणे
(d) मोठे प्रकल्प हाताळण्याकरिता
- संकेतांक :**
- (A) (a)
(B) (b), (c), (d)
(C) (b)
(D) (c), (d)

7. The Indian Constitution states that all citizens are equal before law, citizens have freedom of speech and expression, and citizens have freedom of association and peaceful assembly.

Select the *correct* answer :

- (A) All the above are Directive Principles of State Policy outlined in the Indian Constitution
- (B) Some of these are Directive Principles of State Policy outlined in the Indian Constitution
- (C) None of these are Directive Principles of State Policy outlined in the Indian Constitution
- (D) These rights are not mentioned in the Indian Constitution

7. भारतीय संविधानानुसार सर्व नागरिक कायद्यासमोर समान आहेत, त्यांना भाषण, अभिव्यक्ती आणि संघटित होण्याचे स्वातंत्र्य तथा शांततापूर्ण मार्गाने जमा होण्याचे स्वातंत्र्य आहे. खालील पर्यायामधून अचूक उत्तर निवडा :

- (A) वरील सर्व भारतीय राज्याघटनेत नमूद केलेली राज्याची मार्गदर्शक तत्वे आहेत
- (B) यापैकी कांही भारतीय राज्यघटनेत नमूद केलेली राज्याची मार्गदर्शक तत्वे आहेत
- (C) यापैकी कुठलीच भारतीय राज्यघटनेत विशद केलेली राज्याची मार्गदर्शक तत्वे नव्हेत
- (D) हे अधिकार भारतीय राज्यघटनेत नमूद केलेली नाहीत

8. Social protection does *not* include :
- (A) Core for vulnerable groups
- (B) Doling out alms
- (C) Providing food subsidies
- (D) Providing benefits to unemployed
9. The first to introduce the term “Collective bargaining” :
- (A) Robert Merton
- (B) Sidney and Beatrice Webb
- (C) Amartya Sen
- (D) John Keynes
10. **Assertion (A)** : Higher education sector in India is third largest after China and United States. Yet the weaknesses outweigh the strengths.
Reason (R) : Less budgetary allocation is responsible for lowering the quality of education imported in India
Codes :
- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both are false
- (C) Both are true but (R) is not correct explanation of (A)
- (D) (A) is true but (R) is false

8. ‘सामाजिक संरक्षण’ यामधे खालीलपैकी कशाचा ‘अंतर्भाव होत नाही ?
- (A) असुरक्षित गटांसाठी सेवा
- (B) भिक्षा देणे
- (C) अन्न-अनुदान
- (D) बेरोजगारांना लाभ पुरवणे
9. खालीलपैकी कोणी पहिल्यांदा ..... ही संकल्पना मांडली ?
- (A) राबर्ट मर्टन
- (B) सिडने आणि ब्रिट्रीस वेब
- (C) अमर्त्य सेन
- (D) जॉन केनस
10. **विधान (A)** : चीन आणि अमेरिका या देशांनंतर ‘उच्च शिक्षण’ हे भारतामध्ये सर्वात मोठे क्षेत्र होय. परंतु तरीही त्यामधील उणीवा ह्या त्या क्षेत्राच्या बलस्थानांवर मात करतात.
कारण (R) : भारतामध्ये दिल्या जाणाऱ्या शिक्षणाचा दर्जा निम्न असण्यास अपुरी आर्थिक तरतूद जबाबदार आहे.
संकेतांक :
- (A) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर असून (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
- (B) दोन्ही चूक आहेत
- (C) दोन्ही बरोबर आहेत परंतु (R) हे (A) चे चूक स्पष्टीकरण आहे
- (D) (A) बरोबर आहे परंतु (R) चूक आहे

11. Corporate social responsibility is .....

- (A) 'Corporate Citizenship'
- (B) Corporate Policy
- (C) Company's responsibility towards employees
- (D) Corporate charity

12. Which of the following is *not* a patient's right ?

- (A) Right to equal access to treatment
- (B) Right to euthanasia
- (C) Right to second opinion regarding treatment
- (D) Right to give informed consent

13. 'Habeas Corpus' means :

- (A) The accused be provided free legal aid
- (B) The under-trial be released
- (C) The prisoner be presented before the judge
- (D) The prisoner be allowed to meet his lawyer

11. उद्योगाचे सामाजिक दायित्व म्हणजे :

- (A) उद्योगाचे नागरित्व
- (B) उद्योगाचे धोरण
- (C) कर्मचाऱ्यांप्रती असलेले उद्योगाचे दायित्व
- (D) उद्योगाने केलेले दानधर्म

12. खालीलपैकी कोणता अधिकार हा रुग्णाचा अधिकार नव्हे ?

- (A) उपचारासाठी समान संधी
- (B) दयामरण
- (C) उपचाराबाबत दुसऱ्याचे मत घेणे
- (D) पूर्वसंमती देण्याचा अधिकार

13. 'हेबिअस् कॉर्पस' म्हणजे .....

- (A) आरोपीला मोफत कायदेविषयक साहाय्य पुरवणे
- (B) सुनावणी अंतर्गत असलेल्या आरोपीस सोडणे
- (C) कैद्यास न्यायाधिकाऱ्यांसमोर हजर करणे
- (D) कैद्यास त्याच्या वकिलास भेटण्याची परवानगी देणे

14. As per the Sexual Harassment of Women at Work Place (Prevention, Prohibition and Redressal) Act, 2013, which of the following is <i>not</i> a duty of the employer ? (A) Provide a safe working environment (B) Display permanently formation of ICC and penal consequences of sexual harassment (C) Provide a lawyer to the complainant (D) Organize workshops and awareness programmes for employees and ICC members 15. As per the Juvenile Justice (Care and Protection of Children) Act, 2015, which of the following orders <i>cannot</i> be passed regarding juvenile ? (A) Direct the juvenile to participate in group counselling (B) Order the juvenile to perform community service (C) Send the juvenile to prison (D) Order the parent of the juvenile to pay fine	14. महिलांचा कामाच्या ठिकाणी होणारा लैंगिक छळ (प्रतिबंध, मज्जाव आणि निवारण) अधिनियम 2013 प्रमाणे खालीलपैकी कोणती बाब मालकाचे कर्तव्य नाही ? (A) कामाच्या ठिकाणी सुरक्षित वातावरण उपलब्ध करून देणे (B) लैंगिक छळासाठी कायद्याने सांगितलेल्या कायम गठित असणाऱ्या आय.सी.सी. आणि अशा गुन्ह्यासाठी असणारी दंडात्मक शिक्षा स्पष्टपणे दिसतील अशा ठिकाणी लावणे (C) तक्रारदार महिलेस कायदेतज्ञाची मदत पुरवणे (D) कर्मचारी तथा आय.सी.सी.च्या सदस्याकरिता त्यांच्यामध्ये जाणीव जागृती निर्माण करण्यासाठी कार्यशाळा तथा जाणीव जागृती कार्यक्रमाचे आयोजन करणे 15. बाल न्याय (बालकांची काळजी आणि संरक्षण) अधिनियम, 2015 नुसार खालीलपैकी कोणता आदेश हा बाल गुन्हेगाराच्या बाबतीत पारित करता येत नाही ? (A) समूह समुपदेशनामध्ये बालगुन्हेगारास सहभागी होण्याचा निर्देश देणे (B) बाल गुन्हेगारास समुदाय सेवा देण्यास सांगणे (C) बाल गुन्हेगारास कारागृहात पाठविणे (D) बाल गुन्हेगाराच्या पालकांना दंड भरावयास सांगणे

16. GDP growth is the indicator of :

- (A) Socio-economic development
- (B) Economic development
- (C) Market index
- (D) Global Economic Index

17. The Jan Dhan Scheme is part of the Government plan to provide :

- (A) Micro-credit to rural women
- (B) Loans to farmers
- (C) Banking facilities to the poor and encourage savings
- (D) Funds to entrepreneurs for initiating small scale business

18. The global agenda for social development for the period of 2012-2016 is :

- (i) Promoting social and economic equalities
- (ii) Promoting the dignity and worth of peoples
- (iii) Working towards environmental sustainability
- (iv) Strengthening recognition of the importance of human relationships

Choose the *correct* answer :

- (A) (i) only
- (B) (i) and (ii) only
- (C) (i), (ii) and (iii) only
- (D) (i), (ii), (iii) and (iv)

16. जी.डी.पी. मधील वाढ हे कशाचे निर्देशक आहे ?

- (A) सामाजिक-आर्थिक विकास
- (B) आर्थिक विकास
- (C) बाजारपेठ निर्देशांक
- (D) जागतिक अर्थव्यवस्था निर्देशांक

17. जनधन योजना सरकारच्या नियोजनाचा एक कशाचा भाग आहे ?

- (A) ग्रामीण महिलांना लघू पतपुरवठा
- (B) शेतकऱ्यांना कर्जपुरवठा
- (C) गरीबांना बँकींग सुविधा पुरविणे आणि बचत करण्यास प्रोत्साहन देणे
- (D) लघू-उद्योग सुरू करण्यासाठी उद्योजकता निधी पुरविणे

18. सन् 2012-2016 या कालावधीसाठी सामाजिक विकासाचा जागतिक कार्यक्रम कोणता/ते आहेत ?

- (i) सामाजिक आणि आर्थिक समानता प्रस्थापित करण्यासाठी हातभार लावणे
- (ii) लोकांचा सन्मान आणि योग्यता वाढविण्यासाठी हातभार लावणे
- (iii) शाश्वत पर्यावरणाच्या दिशेने काम करणे
- (iv) मानवीसंबंधाचे महत्त्व मान्य करून ते मजबूत करणे

अचूक पर्याय निवडा :

- (A) (i) फक्त
- (B) (i) आणि (ii) फक्त
- (C) (i), (ii) आणि (iii) फक्त
- (D) (i), (ii), (iii) आणि (iv)

19. Identify the Sustainable Development Goals, 2030 from the following :

- (A) No poverty
- (B) Decent work
- (C) Life below water
- (D) All of the above

20. **Assertion (A)** : The Indian Constitution empowers the state to make special efforts for women and children and for advancement of socially and educationally backward classes.

Reason (R) : All round national development is not possible without bringing women and other backward classes on par with the rest of the community.

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true

19. 2030 पर्यंत शाश्वत विकासाची ध्येय कोणती आहेत ?

- (A) दारिद्र्य नाही
- (B) पर्याप्त काम
- (C) पाण्याखालील जीवन
- (D) वरील सर्व

20. **विधान (A)** : महिला, मुले आणि सामाजिक, शैक्षणिकदृष्ट्या मागासलेल्या वर्गाच्या सुधारणे-साठी विशेष प्रयत्न करण्यास भारतीय राज्यघटनेने राज्यांना अधिकार दिलेले आहेत.

कारण (R) : महिला आणि इतर मागासलेल्या वर्गांना इतर समुदायांबरोबर आणल्याशिवाय सर्वांगीण राष्ट्रीय विकास होणे शक्य होणार नाही.

संकेतांक :

- (A) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
- (B) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) बरोबर आहे परंतु (R) चूक आहे
- (D) (A) चूक आहे परंतु (R) बरोबर आहे

21. Integrated Social Work refers to the use of ..... approach in the practice of Social Work.

- (A) Combination
- (B) Holistic
- (C) Ecological
- (D) System

22. **Assertion (A)** : Utilitarianism has been criticized for creating a world of possessive individualism.

Reason (R) : Because social values were considered secondary to the creation and satisfaction of wants.

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true

21. एकात्मिक समाज कार्य म्हणजे ..... या दृष्टिकोनाचा समाज कार्यात उपयोग होय.

- (A) एकत्रीकरण
- (B) सर्वसमावेशक
- (C) पर्यावरणविषयक
- (D) संरचना

22. **विधान (A)** : उपयुक्ततावादास व्यक्तिवादी मालकी असलेले जडा निर्माण करणारा वाद म्हणून टीका झालेली आहे.

कारण (R) : गरजांची निर्मिती आणि समाधानाच्या बाबत सामाजिक मुल्यांना दुय्यम स्थान मानण्यात आल्याने.

संकेतांक :

- (A) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर असून (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण होय
- (B) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नव्हे
- (C) (A) हे बरोबर आहे परंतु (R) चूक आहे
- (D) (A) चूक आहे परंतु (R) बरोबर आहे

23. The concept of 'Deserving and non-deserving' was coined by :

- (A) Darwin
- (B) Malcom
- (C) Karl Marx
- (D) Newton

24. Match the following and choose *correct* answer from codes given below :

List I

List II

(a) Rabindranath Tagore	(i) Sevagram
(b) Raja Ram Mohan Roy	(ii) Arya Samaj
(c) Dayanand Saraswati	(iii) Brahmo Samaj
(d) Mahatma Gandhi	(iv) Shantiniketan

Codes :

- (A) (a)—(i), (b)—(iii), (c)—(iv), (d)—(ii)
- (B) (a)—(ii), (b)—(i), (c)—(iii), (d)—(iv)
- (C) (a)—(iv), (b)—(iii), (c)—(ii), (d)—(i)
- (D) (a)—(i), (b)—(ii), (c)—(iv), (d)—(iii)

23. 'पात्र आणि अपात्र' ही संकल्पना कोणी मांडली ?

- (A) डार्विन
- (B) माल्कम
- (C) कार्ल मार्क्स
- (D) न्यूटन

24. जोड्या लावा आणि खाली दिलेल्या संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

यादी I

यादी II

(a) रविंद्रनाथ टागोर	(i) सेवाग्राम
(b) राजा राममोहन रॉय	(ii) आर्य समाज
(c) दयानंद सरस्वती	(iii) ब्राम्हो समाज
(d) महात्मा गांधी	(iv) शांती निकेतन

संकेतांक :

- (A) (a)—(i), (b)—(iii), (c)—(iv), (d)—(ii)
- (B) (a)—(ii), (b)—(i), (c)—(iii), (d)—(iv)
- (C) (a)—(iv), (b)—(iii), (c)—(ii), (d)—(i)
- (D) (a)—(i), (b)—(ii), (c)—(iv), (d)—(iii)

25. .... is one of the techniques to develop sensitivity about class, caste and gender inequalities.

- (A) Power dynamics
- (B) Transect walk
- (C) Power walk
- (D) Power analysis

26. 'Social and Cultural Mobility' book was written by :

- (A) Sorokin
- (B) Weber
- (C) Amartya Sen
- (D) Auguste Comte

27. According to Weber, the three types of leadership are :

- (A) Charismatic, traditional, rational
- (B) Charismatic, institutionalist, specialist
- (C) Charismatic, controller, organizer
- (D) Specialist, controller, organizer

25. .... हे वर्ग, जात तथा लिंग या संदर्भातील असमानतेबाबत संवेदनशीलता विकसित करण्याचे तंत्र होय.

- (A) सत्ता गतिकी
- (B) शिवार फेरी
- (C) सत्ता फेरी
- (D) सत्ता विश्लेषण

26. 'सामाजिक आणि सांस्कृतिक गतिशीलता' हे पुस्तक यांनी लिहिले :

- (A) सोरोकिन
- (B) वेबर
- (C) अमर्त्य सेन
- (D) ऑगस्ट कॉन्ट

27. वेबरच्यानुसार नेतृत्वाचे तीन प्रकार :

- (A) वलयांकित नेतृत्व, पारंपरिक आणि विवेकी नेतृत्व
- (B) वलयांकित, संस्थात्मक, विशेषतज्ञ नेतृत्व
- (C) वलयांकित, नियंत्रक, संघटक
- (D) विशेषतज्ञ, नियंत्रक, संघटक

28. According to functionalist perspective of sociology, each aspect of society is : (A) Complementary (B) Co-exist (C) Independent (D) Interdependent	28. समाजशास्त्राच्या कार्यात्मकवादी दृष्टिकोनानुसार समाजाचा प्रत्येक पैलू म्हणजे ..... (A) परस्परपूरक (B) सहअस्तित्व (C) स्वतंत्र (D) परस्परावलंबी
29. The aim of new economic policy in India is : (a) Reduce inflation (b) Encourage foreign direct investment (c) Achieve higher economic growth (d) Enhance inflation and tax rates <i>Codes :</i> (A) (a), (c) (B) (c) (C) (a) (D) (a), (b), (c)	29. भारतातील नवीन आर्थिक धोरणाचा उद्देश हा ..... (a) भाववाढ कमी करणे (b) प्रत्यक्ष परकीय गुंतवणुकीस प्रोत्साहन देणे (c) आर्थिक वाढीचा उच्चतम दर प्राप्त करणे (d) भाववाढ तथा करदरात वाढ करणे संकेतांक : (A) (a), (c) (B) (c) (C) (a) (D) (a), (b), (c)
30. Which of the following is <i>not</i> allowed under the Right to Freedom of Religion enshrined in the Constitution of India ? (A) Right to preach (B) Right to practice (C) Right to convert (D) Right to propagate	30. भारतीय संविधानात जतन करून ठेवलेल्या धार्मिक स्वातंत्र्यात खालीलपैकी कशाला परवानगी नाही ? (A) धर्मोपदेशाचा अधिकार (B) धर्माचे आचरण करण्याचा अधिकार (C) धर्मांतरण करण्याचा अधिकार (D) धर्माचा प्रसार करण्याचा अधिकार

31. Ammendments in laws related to safety of women at work place are :

- (A) Macro level interventions
- (B) Mesolevel interventions
- (C) Crisis intervention
- (D) Micro level intervention

32. In couple counselling both the husband and wife are counselled, the clinical practice involves ..... level intervention.

- (A) Primary
- (B) Family
- (C) Relationship
- (D) Micro

31. कामाच्या ठिकाणी स्त्रियांच्या सुरक्षिततेसाठी असलेल्या कायद्यांमधील दुरुस्ती हे .....

- (A) मॅक्रो स्तरावरील आंतरनिरसन
- (B) मिझो स्तरावरील आंतरनिरसन
- (C) आपत्ती आंतरनिरसन
- (D) मायक्रो स्तरावरील आंतरनिरसन

32. दम्पती समुपदेशनात पती व पत्नी दोघांचेही समुपदेशन केले जाते, अशा चिकित्सा कार्यात ..... पातळीवर हस्तक्षेप केला जातो.

- (A) प्राथमिक
- (B) कौटुंबिक
- (C) नात्यांच्या
- (D) सूक्ष्म

33. Which of the following is/are *not* learning method ?

- (a) Insight
- (b) Observation
- (c) Modelling
- (d) Trial and error

Codes :

- (A) All are learning methods
- (B) (c) is not a learning method
- (C) (b) is not a learning method
- (D) (b) and (c) are not learning methods

34. Which term among the following refers to physical and psychological exhaustion caused by inability to cope with stress ?

- (A) Crisis
- (B) Burn out
- (C) Frustration
- (D) Insomnia

35. .... spelt out the tasks of developmental stages.

- (A) Freud
- (B) Elizabeth Hurlock
- (C) Havighurst
- (D) Skinner

33. खालीलपैकी कोणती/कोणत्या अध्ययन पद्धती नाहीत ?

- (a) अंतर्दृष्टी
- (b) निरीक्षण
- (c) आदर्शाचे अनुकरण
- (d) प्रयत्न प्रमाद

संकेतांक :

- (A) सर्वच अध्ययनच्या पद्धती आहेत
- (B) (c) ही अध्ययनाची पद्धती नाही
- (C) (b) ही अध्ययनाची पद्धती नाही
- (D) (b) आणि (c) या अध्ययनाच्या पद्धती नाहीत

34. ताणाला समर्थपणे सामोरे जाण्यातील असमर्थतेमुळे येणाऱ्या शारीरिक व मानसिक थकव्यास काय म्हणतात ?

- (A) आपत्ती
- (B) बर्न आऊट
- (C) विफलता
- (D) निद्रानाश

35. विकासाच्या टप्प्यांची कार्ये कोणी मांडली ?

- (A) फ्रॉईड
- (B) एलिझाबेथ हरलॉक
- (C) हेविंगहर्ट
- (D) स्किनर

36. Which of the following is a task-oriented community work approach identified by Jack Rothman ?

- (A) Welfare Model
- (B) Locality Development Model
- (C) Developmental Model
- (D) Selling model

37. The principle of democratic functioning in community organisation is based on the belief that :

- (a) There is a tendency among common people to remain passive and allow others to take decisions on their behalf
- (b) The organisation should be kept flexible to accommodate people
- (c) Human beings are more difficult to handle
- (d) The worker should not impose his/her ideas on people

Codes :

- (A) (a), (b)
- (B) (a), (b), (c)
- (C) (a), (d)
- (D) (b), (d)

36. खालीलपैकी जॅक रॉथमॅन यांच्या कार्याभिमुख समुदाय कार्य दृष्टिकोनामधील ..... हे कार्य आहे.

- (A) कल्याण प्रारूप
- (B) स्थानिक विकास प्रारूप
- (C) विकासात्मक प्रारूप
- (D) विक्री प्रारूप

37. समुदाय संघटनातील लोकशाही कार्ये हे तत्त्व या समजुतीवर आधारित आहे :

- (a) सामान्य माणसांनी निष्क्रिय राहून त्यांच्यातर्फे इतर कोणी निर्णय घ्यावा अशी प्रवृत्ती
- (b) संघटनानी लवचीक राहून लोकांना सामावून घ्याव
- (c) मानवाला हाताळणे फार कठीण आहे
- (d) कार्यकर्त्याने त्याच्या/तीच्या कल्पना लोकांवर लादू नये

संकेतांक :

- (A) (a), (b)
- (B) (a), (b), (c)
- (C) (a), (d)
- (D) (b), (d)

38. The use of the term ‘Community work’ was popularised by : (A) Gulbenkian Report (B) Dennis Report (C) Budock Report (D) Robert Park Report	38. ‘समुदाय कार्य’ ही संकल्पना यांनी लोकप्रिय केली : (A) गुलबेनकीयन अहवाल (B) डेनिस अहवाल (C) बुडॉक अहवाल (D) रॉबर्ट पार्क अहवाल
39. ‘Veganism’ which believes in not utilising any animal products in their diet or lifestyle, is fast becoming a movement today. In which of the following type would you classify it ? (A) Revolutionary movement (B) Revivalist movement (C) Subaltern movement (D) Alternative movement	39. ‘वेगानिझम’ म्हणजे प्राण्यापासून तयार केलेली उत्पादनांचा उपयोग आहारात अथवा जीवनात न-करणे, अर्थात हि एक चळवळ झाली आहे. याला तुम्ही कोणता प्रकारात वर्गीकरण कराल ? (A) क्रांतिकारी चळवळ (B) पुनरुज्जीवन चळवळ (C) तळागाळातील चळवळ (D) पर्याय चळवळ
40. Which Indian Social Scientist coined the phase “non-party political formation” for autonomous people’s organisation ? (A) Ghanshyam Shah (B) Dipankar Gupta (C) M.N. Srinivas (D) Rajni Kothari	40. लोकांच्या स्वायत्त संघटनेसाठी ‘पक्षा-शिवाय राजनैतिक रचना’ ही संकल्पना कोणी मांडली ? (A) घनश्याम शहा (B) दिपांकर गुप्ता (C) एम.एन. श्रीनिवास (D) रजनी कोठारी

41. Which of the following is *not* a reason for the use of ice breaker exercise in a group ?

- (A) Members introduce themselves
- (B) Members become acquainted with one another
- (C) Facilitate communication
- (D) Members decide if they wish to be members of the group or not

42. A visually impaired group member wanted to leave the educational group as she could not follow the discussion based on charts and diagrams.

Which principle of group-work was not followed by the group worker ?

- (A) Guided group interaction
- (B) Flexible functional organisation
- (C) Continuous individualisation
- (D) Controlled group interaction

41. खालीलपैकी कोणती बाब ही गटामधे 'आइस ब्रेकर एक्सरसाईज' उपयोगात आणावयाचे कारण नव्हे ?

- (A) गटातील सदस्य स्वतःची ओळख देतात
- (B) सदस्य एकमेकांशी परिचित होतात
- (C) आपसातील संवाद सुलभ करतात
- (D) गटाचे सदस्य व्हायचे कि नाही हे जेव्हा गटातील सदस्य ठरवतात

42. शिकण्यासाठीच्या गटाची सदस्य असलेली एक दिव्यांग (दृष्टिहीन) मुलगी तिला त्या ठिकाणी वापरले जाणारे तक्ते आणि आकृत्या यांचे आकलन होत नसल्यामुळे सदर गट सोडू इच्छित होती. तेंव्हा या ठिकाणी गटकार्यकर्त्याकडून खालील कुठल्या गटकार्याच्या तत्वाचा अवलंब झाला नव्हता ?

- (A) पथनिर्धारित समूह-आंतरक्रिया
- (B) गटाची लवचीक कार्यपद्धती
- (C) सातत्यपूर्ण वैयक्तिकरण
- (D) नियंत्रित समूह-आंतरक्रिया

43. The process whereby individuals or groups are held responsible for making their own decision is known as :

- (A) Autonomy
- (B) Empowerment
- (C) Team building
- (D) Multitasking

44. What purpose does process recording serve ? Write the *incorrect* answer :

- (A) These are useful as teaching learning tools
- (B) It assumes appropriate follow-up in case the student is not available in times of crisis
- (C) The student learns about her own feelings and behaviour in her interaction with clients
- (D) If the client has malafied intention, police can be informed.

43. ज्या प्रक्रियेमुळे व्यक्ती आणि समूह हे त्यांनी स्वतःसाठी घेतलेल्या निर्णयांस जबाबदार धरण्यात येतात ती प्रक्रिया म्हणजे :

- (A) स्वायत्तता
- (B) सबलीकरण
- (C) गटनिर्मिती
- (D) अनेकविध कार्ये

44. 'प्रक्रिया नोंदी', खालील कोणता हेतू साध्य करतात ? दिलेल्या पर्यायामधून चूक उत्तर निवडा :

- (A) शिकणे तसेच शिकवणे या प्रक्रियेत त्या उपयुक्त आहेत
- (B) संघर्षाच्या परिस्थितीत आशिल उपलब्ध नसेल तर अशा नोंदी योग्यतो पाठपुरावा ग्राह्य धरतात
- (C) शिकणारा समाजकार्याचा विद्यार्थी त्याच्या आशिलासोबतच्या आंतरक्रियेतून स्वतःच्या भावभावना तथा वर्तनाबाबत शिकतो
- (D) जर आशिलाचा हेतू वाईट असेल तर पोलिसांना कळविल्या जाऊ शकते

45. **Assertion (A)** : Group members can learn that they are worthy of love and caring, and that people will treat them differently from how they were previously treated.

Reason (R) : Group becomes the context through which members deal the painful experiences they had as members of their families of origin.

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true

45. **विधान (A)** : समूहसदस्यांमध्ये ते प्रेमास तथा त्यांची इतरांनी काळजी घेण्यास पात्र आहेत ही जाणीव येते, आणि तसेच लोक त्यांना पूर्वी पेक्षा वेगळ्याप्रकारची वागणूक देतील ही देखील जाणीव येते.

कारण (R) : समूहातील सदस्यांना त्यांच्या मूळ कुटुंबाचे सदस्य असतांना जे क्लेशदायक अनुभव आलेले आहेत ते विसरण्याच्या कामी समूह एक माध्यम बनतो.

संकेतांक :

- (A) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर असून (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण होय
- (B) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नव्हे
- (C) (A) बरोबर आहे परंतु (R) चूक आहे
- (D) (A) चूक आहे परंतु (R) बरोबर आहे

46. 'Focus group discussion' is generally used in ..... research. (A) Qualitative (B) Quantitative (C) Quasi-experimental (D) Quasi-survey 47. In one of the research studies a researcher disclosed the identity of the respondents, inspite of non-disclosure commitment, it is a violation of which of the following ethical principles ? (A) Integrity (B) Transparency (C) Beneficence (D) Assurance of anonymity 48. 'I believe nothing until I see it with my own eyes'—In research it is a/an ..... statement. (A) Assumption (B) Hypothesis (C) Empiricist (D) Rational	46. 'समूह केंद्रित चर्चा' ही सर्वसाधारणपणे अश्याप्रकारच्या ..... संशोधनात उपयोगात आणतात. (A) गुणात्मक (B) संख्यात्मक (C) अर्ध-प्रयोगात्मक (D) अर्ध-सर्वेक्षण 47. एका संशोधनात संशोधनकर्त्याने ओळख ऊघडन करण्याची बांधिलकी असतांना उत्तरदात्याची ओळख उघड केली, ह्याला खालीलपैकी कोणत्या नैतिक मुल्यांच उल्लंघन म्हणतात ? (A) प्रामाणिकपणा (B) पारदर्शकता (C) परोपकार (D) अनामिकत्व हमी 48. 'मी कोणत्याही गोष्टीवर विश्वास ठेवत नाही जोपर्यंत मी स्वतः माझ्या डोळ्यांनी बघत नाही'—संशोधनात याला ..... विधान म्हणतात. (A) गृहीतके (B) गृहीतकृत्य (C) अनुभवप्रामाण्य (D) तर्कसंगत

49. **Assertion (A)** : It is possible to refute or disprove theory.

Reason (R) : Theory is always irrefutable.

Codes :

(A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)

(B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)

(C) (A) is true but (R) is false

(D) (A) is false but (R) is true

50. Chi-square (χ^2) is a .....

(A) Parametric test

(B) Validity test

(C) Reliability test

(D) Non-parametric test

49. **विधान (A)** : सिद्धांत चुकीचे आहे. नाकारल्या जाऊ शकतात.

कारण (R) : सिद्धान्त नेहमीच अखंडनीय असतात.

संकेतांक :

(A) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे

(B) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही

(C) (A) हे बरोबर आहे परंतु (R) हे चूक आहे

(D) (A) हे चूक आहे परंतु (R) हे बरोबर आहे

50. काय-स्वेअर (χ^2) म्हणजे .....

(A) पॅरामेट्रीक चाचणी

(B) वैधता चाचणी

(C) विश्वसनीयता चाचणी

(D) नॉन-पॅरामेट्रीक चाचणी

ROUGH WORK